

A közvilágítás korszerűsítésének szempontjai

Közvilágításról akkor beszélünk, ha az adott világítási rendszer elsősorban a település közösségének érdekét szolgálja és ennek megfelelően létesítését, fenntartását az önkormányzat finanszírozza.

Közvilágításnak kell tekinteni a közutak világítását. Ide sorolandók: autópálya, főközlekedési út, mellékút, járda, gyalogút és a kerékpárút világításai.

A települési önkormányzat kötelezettsége a lakott területen belüli úthálózat megvilágítására vonatkozik. Lakott területen kívüli utak, útkereszteszódések, csomópontok, üzemi területek világítását az abban érdekelt saját beruházásában is megvalósíthatja. Jogilag akkor válik közvilágítássá egy terület világítása, ha az önkormányzat a területileg illetékes áramszolgáltatóval a 22/1992 (IX. 3) IKM rendelet 3. §-ának (4) bekezdése alapján a közvilágítás-szolgáltatási szerződést megkötötte.

A közterületek világítással való ellátása mindig az adott település vezető testületének kötelezettségét képezte. Napjainkban jogszabályilag is így rendezett ez a feladatkör. Az 1994. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról II. fejezet 8. § (4) bekezdése fogalmazza meg az önkormányzat kötelezettségét: „A települési önkormányzat köteles gondoskodni ..., a közvilágításról, ...”.

A világítás, mint villamosenergia-fogyasztó „A villamos energia termeléséről, szállításáról, és szolgáltatásáról szóló 1994. évi XLVIII. törvény, valamint a végrehajtásról szóló 34/1995.

(IV. 5) Kormányrendelet” hatálya alá tartozik.

A közterületek világítása számos közreműködő együttes munkájával jön létre. Az önkormányzat mint beruházó, különféle hazai és külföldi lámpatest- és fényforrásgyártók, tervezők, kivitelezők és üzemeltetők a létesítés résztvevői. A felsoroltak érdekei számos vonatkozásban eltérőek, esetleg ellentétesek.

Az alapvető közösségi érdeket – a közterületek megfelelő megvilágítását – átfogóan és kötelezettségként előírva az önkormányzatok képviselik. Az önkormányzat mint megbízó bizonyos jogkörökkel rendelkezik, a többi közreműködő munkájának irányítására, ellenőrzésére vonatkozóan.

Az elkészült közvilágítás-szolgáltatásért fizetendő díjak az önkormányzatok állandó költségei között jelentős nagyságú kiadásként folyamatosan megjelenő összegek. A közvilágítás-szolgáltatás díjának elszámolása a mindenkor hatályos árszabás-rendelet előírásainak és ármegállapításainak megfelelően történik.

A közvilágítás korszerűsítését meghatározó okok a következők:

- a szolgáltatási díj csökkentésének igénye
- a fizikailag és/vagy erkölcsileg elavult rendszer cseréje
- adott útvonal más világítási osztályba történő sorolása.

A közvilágítás korszerűsítésénél a következő szempontok figyelembevételre ajánlott:

- műszaki
- gazdasági
- üzemviteli
- társadalmi.

A megvalósítás vizsgálata gazdasági szempontokból:

- a beruházás megtérülésének elemzése
- a bekerülési költségek és műszaki tartalom összehasonlítása
- a beruházás finanszírozási módjának megválasztása
- a tulajdonviszonyok eldöntése, egyeztetése áramszolgáltatóval
- a kivitelező ajánlatának gazdaságossági vizsgálata
- az ajánlattevő anyagi hátterének ellenőrzése
- a javasolt berendezés garanciális fel-tételrendszerének kiértékelése.

Műszaki szempontok figyelembevétele

- az új közvilágítás teljesítse az adott útvonalra vonatkozó világítástechnikai minőségi paramétereket (egyenletesség, káprázás stb.), ezt a műszaki tervnek tartalmaznia kell
- a beruházási költségek csökkentése céljából a meglévő tartószerkezetek felhasználása esetén a korszerűsített berendezés biztosítsa a szükséges világítástechnikai paramétereket

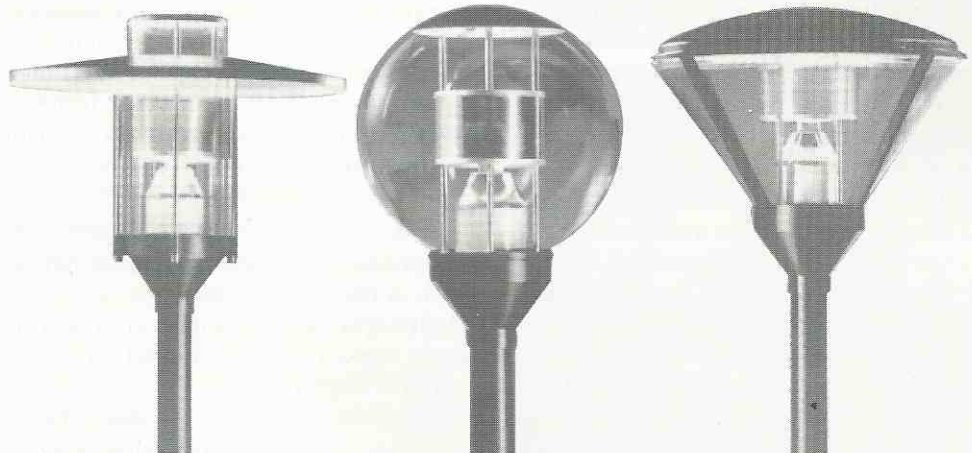
- az energiaellátó rendszer (felszálló vezetékek, biztosító tábla stb.) cseréje megelőzi a későbbi üzemzavarokat
- a javasolt berendezéssel más településen szerzett tapasztalatok megismerése
- a berendezés az áramszolgáltatói elbírálásoknak feleljen meg
- a kivitelező műszaki felelősségéről célszerű meggyőződni
- a berendezések (fényforrások, lámpatestek) műszaki tartalmának vizsgálata (mit mire cserélünk), a jó minőség előnyös üzemviteli-gazdasági tulajdonságokkal bír.

Üzemviteli szempontok:

- a berendezés karbantarthatóságának egyszerűsége
- a gyártói háttér elemzése a cserealkatrészek hosszú távú biztosítása érdekében
- hazai, esetleg külföldi referenciahelyek kiértékelése
- üzemviteli tapasztalatok azonos vagy hasonló gyártmányokkal
- az üzemeltetési mód megjelölése (áramszolgáltató vagy vállalkozói alapon).

Társadalmi szempontok:

- érkeztek-e panaszok a település adófizető állampolgáraitól, adott esetben a turistáktól a közvilágításra vonatkozóan

- a beruházás közbiztonsági szükségessége
- a korszerűsítés közlekedésbiztonsági fontossága
- a közvilágítás minőségének emelése közérzetjavítás, idegenforgalmi látványosság céljából
- a meglévő berendezés esztétikai színvonalának emelése, a település városképhez igazítása, díszvilágítással történő kiegészítése.

A korszerűsítés megvalósítása:

- A korszerűsítés tervezése a rövidesen megjelenő „Közforgalmi területek mesterséges világítása” c. szabvány ajánlása alapján történjen.
- A közvilágítás kivitelezési munkáit a közbeszerzési – meghívásos – tárgyalásos eljárás során, valamint az áramszolgáltatóval történő megállapodás alapján lehet elvégezni.
- A Villamosenergia Törvény lehetőséget ad, hogy a korszerűsített berendezés önkormányzati tulajdonban maradjon. A változásnak jogi, pénzügyi, társadalmi kihatása van.
- Az 1999. március 19-én megjelent tarifa rendelet 9/1999. III.19 GM sz. változati lehetőséget ad a közvilágítás fogyasztóinak, hogy válasszanak:
 - teljesítménydíjas
 - átalánydíjas
 - közvilágítási árszabás között.

A közvilágítási hálózatok energiatakarékos korszerűsítése jelenleg a hagyományos izzólámpa, az elavult higanylámpa lecserélését jelenti. Az előbbieknél a kompakt fénycsövek, az utóbbiaknál a nátriumlámpa alkalmazása eredményezheti a megfelelő jó világítás mellett az üzemeltetési költségek csökkentését is.

A korszerűsítésnek beruházási költség-vonzata van. Az önkormányzat részére a legkedvezőbb, ha a szükséges pénzügyi kerettel önmaga rendelkezik. Ennek hiányában a korszerűsítés banki hiteltámogatással, illetve a kedvezmé-

nyes energiamegtakarítási hitel (német szénszegély, PHARE) igénybevételével valósítható meg. Az önkormányzatok számos problémával találják szembe magukat, amikor energiamegtakarító beruházást akarnak megvalósítani. Sokan visszariadnak a beruházástól, mert hiányosak a technikai ismereteik, másoknak nincs meg a finanszírozáshoz szükséges pénzeszközök és nem hitelképesek, mások pedig nem bíznak abban, hogy a berendezés valóban olyan hatékony lesz, mint azt ígérték. Sokat ígérő módja a fenti akadályok leküzdésének a ma már többek által ismert „harmadik fél általi finanszírozás” módszere.

Minden energiafelhasználásnál adott az egymással szerződéses kapcsolatban lévő két fél: az energiaszolgáltató és az energiafogyasztó. Ehhez a kétoldalú kapcsolathoz csatlakozik a harmadik fél, mint vállalkozó. Ez a kívülálló feltárja az általa javasolt technikával megvalósítható energiamegtakarítás mértékét, és ajánlatot tesz a szükséges beruházásra, annak finanszírozására és megvalósítására, esetleg üzemeltetésére. Elenszolgáltatás és a hiteltörlesztésének forrása a megtakarított energia, mely haszonrészesedési szerződésen alapul. A vállalkozó által elvégzett korszerűsítés eredménye az energiafogyasztás és az ezzel arányos közüzemi díj csökkenése. A fogyasztó a harmadik félnek a megtakarított energia díjából fizeti meg a beruházást, 5-10 éven belül törleszt. Az eredményből szerződésük szerint meghatározott, évente változó %-os arányban részesednek.

A közvilágítás korszerűsítésére készített tervet a település jegyzője hagyja jóvá. A munkáját, a döntésének biztonságát segíti, ha a Világítástechnikai Társaság szakembereihez fordul tanácsért, szakmai segítségért.

**Nagy János
és Radványiné N. Olga**